

Onderwerp	Beleidsregel 'Aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouw en maatschappelijke voorzieningenprojecten gemeente Kaag en Braassem 2026'			
Zaaknr.	1062785			
Datum B&W-vergadering	1 oktober 2026			
Portefeuillehouder	Dolf Kistemaker			
Vorbereid door	Cluster Ruimte & Sociaal			
Beslisapunten	1. De Beleidsregels "Aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouw- en maatschappelijke voorzieningenprojecten gemeente Kaag en Braassem 2026" vast te stellen; 2. De portefeuillehouder te mandateren om de Volgordelijst projecten ten behoeve van de regeling eerder aanvragen transportcapaciteit woningbouw- en maatschappelijke voorzieningenprojecten definitief te maken; 3. De clustermanager Ruimte en Sociaal te machtigen om de bestuursverklaringen maatschappelijke prioriteit t.b.v. dossieropbouw te ondertekenen. 4. De raadsinformatiebrief vast te stellen.			
Samenvatting	Het college heeft het beleid voor de regeling <i>Eerder aanvragen</i> vastgesteld. Met dit beleid is vastgelegd onder welke voorwaarden en in welke volgorde inwoners en organisaties een aanvraag voor transportcapaciteit (via de gemeente) eerder kunnen indienen via de regeling Eerder aanvragen bij de netbeheerder. Er wordt beschreven hoe deze aanvragen worden beoordeeld en afgehandeld. De vaststelling van dit beleid is noodzakelijk om gebruik te kunnen maken van de regeling <i>Eerder aanvragen</i>. De gemeente gaat deelnemen aan de regeling voor het eerder aanvragen van transportcapaciteit op het elektriciteitsnet om toekomstige ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen kansrijker te maken. Hoewel deelname aan de regeling geen zekerheid biedt op het verkrijgen van transportcapaciteit, is het noodzakelijk om tijdig een aanvraag in te dienen.			
Financiële gevolgen / dekking	Het vaststellen van de beleidsregel heeft geen financiële consequenties. Ook de uitvoering van de beleidsregels hebben voorsnog geen financiële consequenties. De regeling kan op termijn wel financiële consequenties met zich meebrengen, omdat netbeheerders voor een aanvraag mogelijk een aanbetaling in rekening brengen bij de gemeente. Deze kosten worden echter niet door de gemeente gedragen. Voorafgaand aan het indienen van een aanvraag vraagt de gemeente de initiatiefnemer expliciet akkoord te geven op het dragen van eventuele kosten die voortvloeien uit deelname aan de regeling. Op dit moment is de aanbetalingsverplichting bovendien met één jaar uitgesteld en is de definitieve financieringsconstructie nog onderwerp van overleg. Daarom heeft de vaststelling van dit beleid op dit moment geen directe financiële gevolgen voor de gemeentelijke begroting. De mogelijke toekomstige kosten en de wijze waarop hiermee wordt omgegaan, zijn nader toegelicht in de RIB. Voor externe advisering is een budget van € 5.000 opgenomen. Dit budget is uit de uren opgenomen van de adviseur voor de startwijk (uit team Duurzaamheid), om zijn kennis extra te delen.			
Openbaarheid voorstel/besluit	Openbaar			
Bijlage(n)			Openbaarheid	
			O	TNO
			NAO	G

	• Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouw- en maatschappelijke voorzieningenprojecten gemeente Kaag en Braassem 2026 • RIB kader netcongestie en regeling eerder aanvragen • 3a VERTROUWELIJK Projectlijst toegekende vermogens Sjabloon • 3b Eerder aanvragen projectenlijst • Bestuursverklaring maatschappelijke prioriteren gemeente Kaag en Braassem	X			
		X		X	
		X			
		X			
Gemeenteraad	Raadsinformatiebrief				

Inleiding

Door netcongestie is transportcapaciteit op het elektriciteitsnet schaars geworden. Vanaf 1 oktober 2026 kunnen gemeenten via de landelijke werkwijze *'eerder aanvragen'* voor woningbouw- en onderwijsprojecten al in een vroeg stadium transportcapaciteit en prioriteit aanvragen bij de netbeheerder. Om van deze regeling gebruik te kunnen maken, moeten gemeenten vooraf objectieve, transparante en niet-discriminerende beleidsregels vaststellen. Daarnaast moeten de eerste aanvragen tussen 1 en 23 oktober 2026 worden ingediend. Het is daarom noodzakelijk dat het college nu het beleid vaststelt, zodat de gemeente tijdig gebruik kan maken van de regeling en woningbouw- en onderwijsprojecten een gunstigere positie op de wachtlijst kunnen krijgen.

Door de toenemende vraag naar elektriciteit en de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet is in steeds meer gebieden sprake van netcongestie. Om maatschappelijk belangrijke projecten beter te kunnen bedienen, heeft de Autoriteit Consument en Markt (ACM) een prioriteringskader ontwikkeld. Op 2 december 2025 heeft de ACM het definitieve *Codebesluit prioriteringsruimte transportverzoeken* vastgesteld. Hierin zijn onder andere woningbouw en onderwijshuisvesting aangewezen als prioritaire categorieën. Gemeenten hebben daarbij de bevoegdheid gekregen om namens toekomstige projecten prioriteitsverzoeken in te dienen bij de netbeheerder.

Voorgesteld is om het beleid voor de regeling *'eerder aanvragen'* vast te stellen. Het beleid bevat de voorwaarden en criteria voor het indienen en prioriteren van aanvragen voor transportcapaciteit. Hiermee voldoet de gemeente aan de landelijke en juridische vereisten, kan zij deelnemen aan de regeling en kunnen woningbouw- en onderwijsprojecten in Kaag en Braassem tijdig worden aangemeld voor prioritering op de wachtlijst voor transportcapaciteit.

Inhoudelijke hoofdkeuzes van het beleid

1. Aansluiten landelijk prioriteringskader

Gekozen is om aan te sluiten bij het landelijke prioriteringskader waarin woningbouw en maatschappelijke voorzieningen als maatschappelijke basisbehoeften zijn aangewezen. Dit sluit aan bij de gemeentelijke opgaven op het gebied van wonen en voorzieningen. Het ACM heeft daarbij een rangorde-bepaling voor de volgorde lijst geadviseerd. De eerste twee stappen zijn "Start bouw" en "Projectrijpheid". Bij de derde stap staat eventueel opnemen onder de noemer "Maatschappelijk belang". In de beleidsregels is voor deze derde stap het volgende opgenomen:

- a. Prioriteit geven aan projecten met een grote maatschappelijke meerwaarde, met prioriteit voor onderwijs;
- b. Prioriteit geven aan woningbouwprojecten met een sociaal karakter.

2. Gelijke behandeling van gemeentelijke en particuliere initiatieven

Gemeentelijke projecten krijgen geen automatische voorrang. Alle projecten worden beoordeeld aan de hand van dezelfde criteria. Hiermee worden risico's op ongelijke behandeling en juridische procedures beperkt.

Wat willen we bereiken

In het Koersdocument “Sterk voor de dorpen” is beschreven dat we ons als gemeente maximaal inspannen om netcongestie aan te pakken. Met het vaststellen van de beleidsregels creëren we als gemeente de mogelijkheid om gebruik te maken van de landelijke regeling waarmee voor woningbouw- en onderwijsprojecten in een vroeg stadium transportcapaciteit en prioriteit op het elektriciteitsnet kan worden aangevraagd. Het doel hiervan is om de kans op vertraging van maatschappelijke ontwikkelingen als gevolg van netcongestie te verkleinen en woningbouw- en onderwijsprojecten te beperken. Daarnaast zorgt de beleidsregels voor een objectieve, transparante en juridisch houdbare werkwijze voor het beoordelen en prioriteren van aanvragen.

De gemeente moet vooraf bepalen welke projecten voor prioritering worden aangemeld en in welke volgorde deze worden aangeboden aan de netbeheerder. Hiervoor moet een volgordelijst worden opgesteld op basis van de vastgestelde beleidsregels.

De beleidsregels dragen bij aan de uitvoering van de Omgevingsvisie Kaag en Braassem, waarin wordt ingezet op een aantrekkelijke, duurzame en toekomstbestendige leefomgeving met ruimte voor woningbouw en maatschappelijke voorzieningen. In artikel 9, stap 3 a, b en c, nemen we op dat we onderwijsinstellingen, projecten met een sociaal karakter en projecten die woningbouw combineren met zorgvoorzieningen hoger worden gerangschikt dan vergelijkbare woningbouwprojecten zonder deze functie. Uiteindelijk zijn betrouwbare energievoorziening en tijdige beschikbaarheid van netcapaciteit zijn belangrijke randvoorwaarden om deze ontwikkelingen mogelijk te maken.

Argumenten

1.1 De beleidsregels zorgen ervoor dat we gebruik kunnen maken van de landelijke regeling

De landelijke regeling eerder aanvragen maakt het mogelijk om voor woningbouw- en maatschappelijke voorzieningenprojecten in een vroeg stadium transportcapaciteit en prioriteit op het elektriciteitsnet aan te vragen. Om van deze mogelijkheid gebruik te kunnen maken, moeten gemeenten vooraf objectieve, transparante en niet-discriminerende beleidsregels vaststellen. Zonder vastgestelde beleidsregels kunnen geen prioriteringsverzoeken worden ingediend.

1.2 De beleidsregels zorgen voor een zorgvuldige afweging in het bepalen van de volgorde op de “volgordelijst”

Daarnaast zorgen de beleidsregels voor een juridisch houdbare verdeling van schaarse transportcapaciteit. Op basis van de Didam-jurisprudentie moet de gemeente bij de verdeling van schaarse rechten werken met vooraf bekendgemaakte, objectieve en toetsbare criteria. Met de beleidsregels wordt hieraan invulling gegeven. Verder bieden de beleidsregels duidelijkheid aan initiatiefnemers over de wijze waarop projecten worden beoordeeld en geprioriteerd. Dit draagt bij aan een zorgvuldige, gelijke en transparante behandeling van aanvragen. Bij het opstellen van de beleidsregels is gekozen voor:

- objectieve en vooraf bekendgemaakte beoordelingscriteria;
- gelijke behandeling van gemeentelijke en particuliere initiatieven;
- een transparante rangschikking van projecten;
- aansluiting bij de landelijke werkwijze van de Systeemcode Elektriciteit 2026 en de modelregels van de VNG.

3.1 Mandateren portefeuillehouder voor het definitief maken van de volgordelijst projecten

De projectgegevens voor de volgordelijst kunnen in de aanloop naar de indieningsperiode nog wijzigen doordat projecten verder worden uitgewerkt, nieuwe informatie beschikbaar komt of projectplanningen veranderen. Het is daarom wenselijk dat de portefeuillehouder de definitieve volgordelijst kan vaststellen zodra alle benodigde gegevens bekend zijn.

Hiermee blijft de volgordelijst actueel en kan de gemeente tijdig deelnemen aan de landelijke indieningsronde van oktober 2026. Gekozen is voor een bestuurlijk vastgestelde volgorde op basis van vooraf vastgestelde criteria, zodat projecten op een transparante, objectieve en juridisch verdedigbare wijze worden gerangschikt.

4.1 Machtigen clustermanager Ruimte en Sociaal voor het ondertekenen van bestuursverklaringen maatschappelijke prioriteit ten behoeve van dossieropbouw

Voor het aanvragen van maatschappelijke prioriteit moet de gemeente verschillende bewijsstukken aanleveren waaruit blijkt dat een project voldoet aan de voorwaarden van de landelijke regeling. Onderdeel hiervan zijn bestuursverklaringen en andere documenten waarmee de noodzaak en status van het project worden aangetoond.

Het ondertekenen van deze verklaringen betreft een uitvoeringshandeling binnen reeds vastgesteld beleid. Machtiging aan de clustermanager zorgt ervoor dat deze stukken efficiënt en tijdig kunnen worden afgehandeld en voorkomt onnodige bestuurlijke belasting. Hierdoor kan de dossieropbouw binnen de korte landelijke termijnen plaatsvinden.

Kanttekening

De regeling zal het structurele tekort aan transportcapaciteit niet oplossen. Ook wanneer een project prioriteit krijgt, kan het nog jaren duren voordat daadwerkelijk capaciteit beschikbaar komt. Prioritering bepaalt alleen de volgorde op de wachtlijst.

Weerlegging

Hoewel de regeling geen extra netcapaciteit creëert, vergroot zij wel de kans dat woningbouw- en maatschappelijke voorzieningenprojecten eerder aan bod komen wanneer capaciteit beschikbaar komt. Wanneer de gemeente geen gebruik maakt van de regeling, is de kans groot dat deze projecten verder naar achteren op de wachtlijst terechtkomen, met mogelijk grotere vertragingen als gevolg.

Risico's

- **Financieel:** Netbeheerders kunnen bij het reserveren van transportcapaciteit een aanbetaling of andere vorm van voorfinanciering vragen. De precieze voorwaarden zijn nog niet volledig uitgewerkt. Hierdoor kan de gemeente financiële risico's lopen voor projecten die worden aangemeld.

De financiële risico's kunnen worden beperkt door alleen aanvragen in te dienen voor voldoende concrete projecten, duidelijke afspraken met initiatiefnemers te maken en financiële dekking vooraf te regelen. Daarnaast weegt het risico op vertraging van belangrijke woningbouw- en maatschappelijke projecten in veel gevallen zwaarder dan het financiële risico van deelname aan de regeling. Het advies van de VNG is dan ook aan gemeenten om ondanks deze onzekerheden gebruik te maken van de regeling.

- **Extra uitvoeringslast voor de organisatie:** De regeling brengt een aanzienlijke administratieve en organisatorische inspanning met zich mee. De gemeente moet een projectenlijst opstellen, bewijsstukken verzamelen, aanvragen beoordelen, een volgordelijst opstellen en aanvragen indienen. Dit vraagt capaciteit van de organisatie en zal een constant proces blijven na oktober 2026.

Deze inspanning is noodzakelijk om woningbouw- en maatschappelijke voorzieningenprojecten zo goed mogelijk te beschermen tegen de gevolgen van netcongestie. Bovendien creëert de regeling meer inzicht in de toekomstige vraag naar netcapaciteit, wat helpt bij ruimtelijke planvorming en projectsturing.

- **Juridische risico's bij de prioritering van projecten:** Doordat transportcapaciteit een schaars recht is, bestaat het risico dat initiatiefnemers bezwaar maken tegen de wijze waarop projecten worden gerangschikt. Wanneer de gemeente niet transparant of objectief handelt, kan dit leiden tot juridische procedures.

Juist daarom worden beleidsregels vastgesteld met objectieve, toetsbare en vooraf bekendgemaakte criteria. Daarnaast worden gemeentelijke projecten op dezelfde wijze beoordeeld als particuliere initiatieven. Hiermee worden de juridische risico's zoveel mogelijk beperkt.

- **Mogelijke concurrentie tussen gemeenten:** Omdat meerdere gemeenten binnen hetzelfde congestiegebied aanvragen indienen, kan feitelijk sprake zijn van concurrentie om schaarse capaciteit. De regionale afstemming is bovendien nog niet volledig uitgewerkt.

Dit risico bestaat al, onafhankelijk van deelname aan de regeling. Door wél deel te nemen behoudt de gemeente invloed op haar positie binnen het proces. Als de gemeente niet deelneemt, bestaat juist het risico dat projecten uit Kaag en Braassem achterop raken ten opzichte van projecten uit gemeenten die wel tijdig aanvragen indienen.

Duurzaamheid

De regeling draagt niet direct bij aan duurzaamheidsdoelen, maar is een noodzakelijke randvoorwaarde voor de uitvoering ervan. Door tijdig transportcapaciteit aan te vragen wordt voorkomen dat toekomstige duurzame woningbouw, elektrificatie van mobiliteit en andere verduurzamingsmaatregelen worden belemmerd door een tekort aan netcapaciteit. Hoewel geen zekerheid bestaat over daadwerkelijke toekenning van capaciteit, vergroot deelname de mogelijkheden om gemeentelijke duurzaamheidsambities in de toekomst te realiseren.

Participatie en inspraak

Er heeft geen participatie plaatsgevonden. De aanleiding hiervoor is de beperkte tijd die beschikbaar was om het beleid vast te stellen, zodat de gemeente tijdig kan deelnemen aan de regeling. Gezien deze tijdsdruk is ervoor gekozen het beleid zonder voorafgaand participatietraject aan het college voor te leggen. Daarbij is meegewogen dat het beleid hoofdzakelijk betrekking heeft op de wijze waarop aanvragen worden beoordeeld en gerangschikt. Als de uitvoering daartoe aanleiding geeft, kunnen betrokken partijen bij een eventuele evaluatie of actualisatie van het beleid alsnog worden betrokken.

Financiële consequenties

Het voorstel heeft geen directe financiële consequenties. Er zijn geen incidentele of structurele kosten of opbrengsten verbonden aan deelname aan de regeling. Om die reden heeft geen afzonderlijke afstemming met Financiën plaatsgevonden. Eventuele toekomstige financiële gevolgen die voortvloeien uit vervolprojecten worden op een later moment afzonderlijk inzichtelijk gemaakt en ter besluitvorming voorgelegd.

Regio

De beleidsregels verplichten gemeenten om de indiening van prioriteringsverzoeken af te stemmen met andere gemeenten binnen hetzelfde congestiegebied. Door deze regionale afstemming ontstaat een gezamenlijke prioritering van projecten, waardoor beschikbare transportcapaciteit zo doelmatig mogelijk wordt ingezet voor maatschappelijke opgaven, waaronder woningbouw. Deelname aan de regeling geeft uitvoering aan deze regionale samenwerkingsverplichting.

Communicatie

De communicatie richt zich op het tijdig informeren van de doelgroep over de regeling, de aanmeldprocedure en de uiterste aanmelddatum. De regeling wordt onder de aandacht gebracht via een gerichte informatiebrief die per e-mail wordt verstuurd aan projectontwikkelaars, aangevuld met informatie op de gemeentelijke website, waaronder de aanmeldlink. Daarnaast worden projectontwikkelaars actief telefonisch benaderd om hen te attenderen op regeling en deelname te stimuleren.

Integraliteit

Bestuurlijk is dit voorstel afgestemd met:	Datum stafoverleg
Dolf Kistemaker	21 september 2026
Ambtelijk is afgestemd met:	
Clustermanager Ruimte & Sociaal	
Juridische Zaken & Veiligheid	
Beheer & Projecten	
Concernadvies	
Middelen	